

Brussel, 18 november 2022
(OR. en)

14588/22

SOC 621
EMPL 424
GENDER 182
ECOFIN 1142

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. vorig doc.:	14036/22
Betreft:	Ontwerpconclusies van de Raad over gendergelijkheid in verstoorde economieën: focus op de jonge generatie - <i>Goedkeuring</i>

1. Voor de delegaties gaan hierbij door het voorzitterschap opgestelde ontwerpconclusies van de Raad over "Gendergelijkheid in verstoorde economieën: focus op de jonge generatie".
2. De conclusies zijn gebaseerd op een beleidsnota van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE), getiteld "Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic", die in addendum 1 bij dit document staat.
3. De ontwerpconclusies zijn in drie vergaderingen¹ van de Groep sociale vraagstukken besproken. Na een informele schriftelijke raadpleging² heeft de groep overeenstemming bereikt over de conclusies in bijlage dezes³.

¹ Op 10 oktober, 28 oktober en 10 november 2022.

² Zie doc. WK 15495/22.

³ De leden zijn doorlopend hernummerd.

4. Het Comité wordt verzocht:

- nota te nemen van de beleidsnota van het EIGE in addendum 1 bij dit document;
 - de overeenstemming over de ontwerpconclusies in bijlage dezes te bevestigen; en
 - de bijgaande ontwerpconclusies ter goedkeuring toe te zenden aan de zitting van de Raad (Epsco) op 8 december 2022.
-

Gendergelijkheid in verstoorde economieën: focus op de jonge generatie

Ontwerpconclusies van de Raad

ZICH BEWUST VAN HET VOLGENDE

1. Europa beleeft turbulente tijden. Sinds 2019, toen de Raad conclusies over "Gendergelijke economieën in de EU: volgende stappen" goedkeurde, zijn grote sociaal-economische uitdagingen ontstaan of verergerd als gevolg van de COVID-19-pandemie en de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, in combinatie met een hoge inflatie die leidt tot hogere kosten van levensonderhoud, toenemende energiearmoede als gevolg van hogere brandstofkosten, een huisvestingscrisis en ernstige droogte, bosbranden en overstromingen als gevolg van klimaatverandering. Elk van deze problemen zal aanzienlijke negatieve gevolgen blijven hebben voor het leven van de mensen in Europa, met name de jonge en toekomstige generaties. Al deze uitdagingen hebben een duidelijke genderdimensie.
2. Gendergelijkheid en mensenrechten zijn Europese kernwaarden. Gelijkheid van vrouwen en mannen is een fundamenteel beginsel van de Europese Unie, dat is verankerd in de Verdragen en erkend in het Handvest van de grondrechten. De lidstaten moeten dat beginsel eerbiedigen bij hun inspanningen om genderongelijkheden te voorkomen, aan te pakken en te monitoren, ook wanneer het de verdeling van de uit brede sociale en economische ontwikkelingen voortvloeiende risico's en voordelen betreft.

3. Het jaar 2022 is het Europees Jaar van de Jeugd en in dit verband is de conferentie "Het Europa van morgen: Gendergelijkheid en economie" in oktober 2022 georganiseerd om een ruimte te bieden waar burgers, met name jongeren, kunnen debatteren over de toekomst van Europa en input kunnen leveren voor toekomstig EU-beleid. Ervoor zorgen dat de stem van jongeren wordt gehoord, en hun gelijke deelname aan politieke en beleidsprocessen ondersteunen, in overeenstemming met alle desbetreffende doelstellingen van de EU-strategie voor jongeren 2019-2027 en met inachtneming van de desbetreffende Europese jongeren-doelstellingen, zijn van cruciaal belang om de Unie van gelijkheid te bevorderen en de genderongelijkheden, die door de huidige sociaal-economische ontwikkelingen nog worden verergerd, weg te werken.

NOTA NEMEND VAN HET VOLGENDE

4. De studie van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) getiteld "Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic", gepubliceerd op 26 mei 2021.
5. De beleidsnota van EIGE getiteld "Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic", gepubliceerd op 4 oktober 2022.
6. Het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) over gendergelijkheid, goedgekeurd op 13 juli 2022.
7. De resolutie van het Europees Parlement van 7 april 2022 over de EU-bescherming van kinderen en jongeren die vanwege de oorlog in Oekraïne op de vlucht zijn.
8. De resolutie van het Europees Parlement van 17 februari 2022 over de empowerment van Europese jongeren: werkgelegenheid en sociaal herstel na de pandemie.

9. De resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over toegang tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting voor iedereen.
10. Het resultaat van de conferentie op hoog niveau "Het Europa van morgen: gendergelijkheid en economie", gehouden in Praag op 3 en 4 oktober 2022, waar werd benadrukt dat gendergelijkheid moet worden gewaarborgd en bevorderd in de context van nieuwe realiteiten zoals de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, de huisvestingscrisis en energiearmoede, evenals de noodzaak om de uitdagingen waarmee jongeren vandaag worden geconfronteerd, aan te gaan met het oog op de totstandbrenging van een Unie van gelijkheid van morgen.
11. Het resultaat van de conferentie op hoog niveau "Energiearmoede aanpakken: EU-aanpak & het delen van beste praktijken", gehouden in Praag op 24 oktober 2022, waar werd benadrukt hoe belangrijk het is de kwetsbare situatie van vrouwen, voornamelijk alleenstaande moeders en oudere vrouwen, in verband met energiearmoede aan te pakken.

OVERWEGEND HETGEEN VOLGT

12. Hoewel het economisch herstel van de pandemie is begonnen, is het nog steeds onvolledig. De beperkingen die in het voorjaar van 2020 en daarna werden ingevoerd om de pandemie in te dammen, leidden tot een daling van de economische activiteit. De weg naar herstel die in de zomer van hetzelfde jaar werd uitgestippeld, werd belemmerd door tal van factoren, waaronder de prijsstijging van tal van grondstoffen, verstoringen in de mondiale toeleveringsketens, inflatoire druk en nieuwe COVID-19-golven die leidden tot de herinvoering van beperkingen in veel landen.

13. De pandemie heeft een debat op gang gebracht over hoe een genderresponsief herstel kan worden bewerkstelligd. In dit verband heeft de herstel- en veerkrachtfaciliteit een unieke kans geboden om buitengewone middelen te kanaliseren naar maatregelen die bijdragen tot gendergelijkheid. Deze kans is echter niet altijd voldoende benut, aangezien het gendergelijkheidsperspectief vaak onvoldoende tot uiting komt in de nationale herstel- en veerkrachtplannen en er zeer weinig maatregelen zijn genomen om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van vrouwen. De taak om te zorgen voor een genderresponsief herstel is nu des te dringender vanwege de extra sociaal-economische uitdagingen die zijn ontstaan.
14. Jonge vrouwen en mannen zijn bijzonder kwetsbaar voor de economische gevolgen van de COVID-19-crisis. Aangezien jongeren vaak in tijdelijke en deeltijdbanen of in contactintensieve sectoren werken, is de kans groter dat zij ontslagen worden of minder uren werken. Bovendien volgen jongeren vaak onbetaalde stages. Terwijl in veel lidstaten jonge mannen nu gestaag opnieuw op de arbeidsmarkt aan de slag gaan, worden jonge vrouwen geconfronteerd met langdurige werkloosheid⁴. De huidige uitdagingen zetten jonge vrouwen en mannen extra onder druk en vergroten het risico dat de jonge generatie van vandaag het minder goed zal hebben dan de vorige generaties.

⁴ EIGE (2022) "Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic. A policy brief".

15. Hoewel vrouwen oververtegenwoordigd waren in sectoren die tijdens de pandemie minder getroffen waren door banenverlies, zoals onderwijs en gezondheidszorg, zagen zij het totale aantal werkelijk gewerkte uren sterker dalen dan mannen⁵. Bovendien gaven tijdens de pandemie, in vergelijking met de situatie daarvoor, minder vrouwen aan dat zij zorgtaken op voet van gelijkheid met hun partners hebben gedeeld, en gaven meer vrouwen aan dat zij het leeuwendeel van de onbetaalde zorgtaken moesten dragen. De pandemie heeft de bestaande genderongelijkheid dan ook vergroot doordat de traditionele genderrollen in de privésfeer erdoor bestendigd werden, waarbij jonge vrouwen niet alleen de meeste taken op het gebied van kinderopvang en huishoudelijk werk, maar ook thuisonderwijs op zich namen. Meer tijd besteden aan zorgtaken ten koste van betaalde arbeidsmogelijkheden en vrijetijdsbesteding heeft aanzienlijke negatieve gevolgen gehad voor het evenwicht tussen werk en privéleven, de geestelijke gezondheid en het algemene welzijn van vrouwen en voor hun economische onafhankelijkheid. Dit is met name het geval geweest voor vrouwen met jonge kinderen.

⁵ EIGE (2022) "Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic. A policy brief".

16. De COVID-19-pandemie heeft veel Europeanen ertoe gedwongen hun werkgewoonten aan te passen en via telewerk de onlinewereld te omarmen. Er is ook meer gebruik gemaakt van flexibele vormen van werk, zoals atypische werktijden. Veel mensen hebben thuiswerken moeten combineren met de zorg voor hun gezinsleden. Aangezien ze hun arbeidspatronen moesten aanpassen en tegelijkertijd de rol van aanvullend zorgverlener op zich moesten nemen, hadden vrouwen een dubbele last te dragen, waardoor de bestaande ongelijkheden nog groter zijn geworden. Moeders gaven aan dat ze tijdens de lockdownperioden hun werk 50 % vaker dan vaders hebben onderbroken⁶. Voor arme en economisch gemarginaliseerde gezinnen heeft de pandemie negatieve gevolgen gehad voor zowel de werkgelegenheidskansen als de toegang tot onderwijs voor kinderen. De voortzetting en verdere invoering van telewerken en hybride werken in Europa na de pandemie zal afhangen van een breed scala aan factoren, waaronder het effect ervan op de productiviteit, de arbeidsorganisatie en de arbeidsomstandigheden. Ervan uitgaande dat telewerk van blijvende aard is, moeten de nieuwe uitdagingen op het gebied van gendergelijkheid dringend worden aangepakt en moet het recht van werknemers om offline te zijn en zich te onthouden van werkgerelateerde elektronische communicatie buiten de werktijden worden gewaarborgd. Er moet worden voorkomen dat telewerken alleen voor vrouwen een alternatief voor kantoorwerk wordt en dat zo stereotypen en discriminerende praktijken kracht worden bijgezet. Anderzijds kan een goede toepassing van telewerk de gelijke verdeling van betaald werk en onbetaalde zorgtaken tussen vrouwen en mannen bevorderen. Bovendien zou gelijke toegang tot connectiviteit en digitale technologieën de kloof op het gebied van digitale vaardigheden kunnen helpen dichten. Het is ook belangrijk goede praktijken uit te wisselen op het gebied van de bevordering van gendergelijkheid in het kader van telewerken.

⁶ EIGE (2021) "Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic".

17. Wanneer vrouwen thuis werken, kunnen zij meer worden blootgesteld aan huiselijk geweld en andere vormen van geweld tijdens het werk, waaronder online gendergerelateerd geweld, intimidatie en misbruik. Dergelijke verhoogde risico's van geweld in verband met telewerken moeten ook worden aangepakt.
18. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne heeft geleid tot een escalerende humanitaire crisis in Europa, waarbij meer dan 7,4 miljoen mensen Oekraïne zijn ontvlucht⁷ en nog eens 7 miljoen mensen in Oekraïne zelf ontheemd zijn geraakt⁸. Vrouwen en kinderen zijn goed voor 90 % van de mensen die de crisis ontvluchten⁹.
19. Zelfs na in de EU tijdelijke bescherming te hebben gekregen, worden velen van degenen die Oekraïne zijn ontvlucht, met name Oekraïense vrouwen en meisjes, nog steeds geconfronteerd met tal van belemmeringen, zoals een gebrek aan huisvesting, beperkte toegang tot opleiding en taalcursussen, moeilijkheden om toegang te krijgen tot de arbeidsmarkt, gebrek aan voor- en vroegschoolse educatie en opvang ("Early Childhood Education and Care" – ECEC) en onvoldoende toegang tot gezondheidszorg. Bovendien zijn met name jonge vrouwen en meisjes kwetsbaar voor seksueel en gendergerelateerd geweld en mensenhandel. Mensen die Oekraïne hebben verlaten, hebben weer stabiliteit nodig in hun leven. Dat kan onder meer door te zorgen voor eerlijke werkgelegenheid voor volwassenen, hoogwaardige zorg en onderwijs voor jongeren en kinderen, met inbegrip van ECEC, alsmede toegang tot cultuur, en door bescherming te bieden tegen uitbuiting, mensenhandel en geweld. Deze bescherming is met name belangrijk voor Oekraïense vrouwen en kinderen die in verschillende vormen tijdelijk worden gehuisvest, waar hun kwetsbaarheid kan worden uitgebuit.

⁷ Verenigde Naties (2022) "Operational Data Portal/Ukraine Refugee Situation"

⁸ Verenigde Naties (2022) UNHCR/Ukraine: "Internally Displaced Persons (IDP)"

⁹ Verenigde Naties (2022) UNHCR/Ukraine "Emergency"

20. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne heeft een donkere schaduw geworpen op de economische vooruitzichten, waardoor het broze herstel dat aan de gang was, een halt is toegeroepen. De sterke stijging van de grondstoffenprijzen, die de inflatoire druk vergroot en de inkomens en uitgaven beperkt, zet de bestaansmiddelen van mensen in de hele Europese Unie onder grote druk. Bovendien vormt de komst van miljoenen ontheemden uit Oekraïne, de meesten vrouwen en kinderen, een extra uitdaging voor de Europese economieën, die al onder druk staan door recente gebeurtenissen.
21. De huidige economische situatie in Europa heeft verschillende gevolgen voor mannen en vrouwen als gevolg van reeds bestaande structurele genderongelijkheden. Jonge vrouwen hebben bijna twee keer zoveel kans als jonge mannen om meer dan vier uur per dag te besteden aan kinderopvangtaken en -verantwoordelijkheden¹⁰. Ongelijkheid op het gebied van onbetaalde zorgtaken wordt niet alleen versterkt door genderstereotypen en soms ontoereikende beleidsmaatregelen met betrekking tot ECEC en verlof, maar ook door het feit dat vrouwen gemiddeld minder verdienen dan mannen, waardoor gezinnen ertoe worden aangezet het model te bestendigen waarin de man de voornaamste kostwinner is en de vrouw zich vooral over de huishoudelijke taken ontfermt. Aangezien zij een groter deel van de zorgtaken dragen, nemen veel jonge vrouwen niet deel aan de arbeidsmarkt nadat zij hun opleiding hebben afgerond, of onderbreken zij hun loopbaan in een vroeg stadium. Vrouwen werken ook vaker dan mannen in deeltijd of met flexibele of atypische contracten. Het feit dat vrouwen een onevenredig groot deel van de onbetaalde zorgtaken verrichten, is een onderliggende oorzaak van genderongelijkheid op het gebied van beloning en pensioenen en van het hogere risico voor vrouwen op armoede of sociale uitsluiting.

¹⁰ EIGE (2022) "Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic. A policy brief".

22. Europa wordt geconfronteerd met een huisvestingscrisis. Al vóór de COVID-19-pandemie waren de huisvestingskosten aanzienlijk gestegen. In de periode van 2010 tot het eerste kwartaal van 2022 stegen de huurprijzen in de EU met 17 % en de huizenprijzen met 45 %¹¹. De hogere huisvestingskosten, met name van kleine wooneenheden, hebben een bijzonder negatief effect gehad op de jonge generatie. Door onvoldoende spaargeld en een laag inkomen zijn jongeren niet in staat te investeren in eigen eigendommen die financiële, fysieke en emotionele stabiliteit zouden bieden voor de toekomst. Veel jongeren trekken vanwege de situatie op de arbeidsmarkt naar grote steden en zijn dus sterk afhankelijk van de toegang tot de huurmarkt en van mobiliteit. Als gevolg van de stijging van de huisvestingskosten blijven veel jongeren bij hun familie wonen¹² of zijn zij verplicht om – vaak overvolle - appartementen langer te delen dan zij zouden willen. Jonge vrouwen, met name eenoudergezinnen en vrouwen van buitenlandse oorsprong, waaronder vrouwen die Oekraïne zijn ontvlucht, kunnen zich in bijzonder kwetsbare situaties bevinden, deels ook omdat zij bij de toegang tot huisvesting te maken kunnen krijgen met specifieke vormen van discriminatie en misbruik.

¹¹ Eurostat (2021) "One in five people in the EU at risk of poverty or social exclusion".

¹² In 2019 was de woonmogelijkheid bij de familie de belangrijkste huisvestingsoptie voor 80 % van de jongeren tussen 18 en 24 jaar.

23. De hoge inflatie, de COVID-19-pandemie en de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne hebben allemaal bijgedragen tot hogere kosten voor levensonderhoud, waaronder de prijs van goederen en diensten, energie en huisvesting. De afhankelijkheid van Europa van Russisch aardgas en de verminderde levering ervan hebben de energieprijzen aanzienlijk doen stijgen, waardoor kwetsbare personen aan hun lot worden overgelaten. Al in 2020 was 8 % van de EU-bevolking niet in staat de eigen woning voldoende warm te houden¹³. Energiearmoede is het gevolg van een combinatie van een laag inkomen, hoge energieprijzen en slechte energie-efficiëntie, met name van gebouwen, en treft vrouwen in grotere mate dan mannen. Als gevolg van inkomensongelijkheid hebben vrouwen minder besteedbaar inkomen voor hoge energiekosten, en velen wonen in woningen met slechte isolatie en lage energie-efficiëntie. De energiekosten vormen een bijzondere uitdaging voor vrouwen in de pensioengerechtigde leeftijd die in eenpersoonshuishoudens wonen. Bovendien hebben vrouwen andere energieverbruikspatronen dan mannen.¹⁴ Oudere vrouwen en werkloze vrouwen besteden doorgaans meer tijd thuis, wat ook gevolgen heeft voor hun energieverbruik. Tot slot zijn vrouwen zich bewuster van overconsumptie en zijn zij meer bereid om hun consumptiepatronen in tijden van crisis te veranderen. Toch zijn zij nog steeds ondervertegenwoordigd in de energiesector en energiegerelateerd onderwijs en onderzoek, waardoor zij niet aan de besluitvorming op dit gebied kunnen deelnemen.

¹³ Europese Commissie (2022) "Energy poverty in the EU".

¹⁴ Europees Parlement (2019) "Women, Gender Equality and the Energy Transition in the EU": studie die op verzoek van de EP-commissie FEMM is opgesteld.
Europees Parlement (2017) "Gender Perspective on Access to Energy in the EU": studie voor de EP-commissie FEMM.

24. Hoewel armoede of sociale uitsluiting een wijdverbreid verschijnsel is¹⁵, is er sprake van een sterke feminisering en worden vrouwen meer getroffen dan mannen. Bovendien loopt een groot deel van de eenoudergezinnen het risico op armoede of sociale uitsluiting, terwijl bijna 85 % van alle eenoudergezinnen in de EU vrouw is¹⁶. In de hele EU zijn jonge vrouwen en mannen bijzonder kwetsbaar geweest voor de economische gevolgen van de COVID-19-pandemie, waarbij jonge vrouwen een groter risico lopen op armoede of sociale uitsluiting en op materiële deprivatie dan jonge mannen¹⁷. Bovendien worden jonge vrouwen bij hun toetreding tot en deelname aan de arbeidsmarkt geconfronteerd met gendergerelateerde belemmeringen en stereotypen, wat niet alleen een onmiddellijk probleem is, maar ook langdurige gevolgen heeft, waardoor de loon- en pensioenkloof tussen mannen en vrouwen groter wordt en de kansen van vrouwen gedurende hun hele leven worden beperkt.
25. In het licht van de escalerende gevolgen van de klimaatverandering, de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en Europa's afhankelijkheid van Russisch aardgas en de verminderde levering ervan, is de groene transitie dringender dan ooit. Zonder adequaat flankerend beleid kan de groene transitie er echter toe leiden dat bepaalde groepen, waaronder jonge vrouwen en mannen, aan hun lot worden overgelaten. Het beleid en het rechtskader voor een rechtvaardige groene transitie moeten tegemoetkomen aan de behoeften van de jonge generatie en genderresponsief zijn. Jongeren moeten ook op zinvolle en doeltreffende wijze worden betrokken bij het beleidsvormingsproces binnen en buiten de EU, temeer daar klimaatverandering en stijgende energiekosten een mondiaal probleem zijn en bijzonder negatieve gevolgen hebben voor jonge vrouwen en toekomstige generaties. Jonge vrouwen en mannen moeten de vaardigheden en competenties verwerven waarmee zij hun rol in het licht van de groene en de digitale transitie kunnen vervullen en de kansen kunnen grijpen die deze transities bieden.

¹⁵ In 2021 liep een op de vijf mensen in de EU het risico op armoede of sociale uitsluiting. Zie voor meer informatie Eurostat (2022) "Living conditions in Europe - poverty and social exclusion".

¹⁶ EIGE (2016) "Poverty, gender and lone parents in the EU".

¹⁷ EIGE (2022) "Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic. A policy brief".
Eurostat (2022) "Material and social deprivation rate by age and sex".

26. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat de transitie van de Unie naar een klimaatneutrale en ecologisch duurzame economie tussen nu en 2050 eerlijk verloopt en niemand aan zijn lot wordt overgelaten. Het maatschappelijk middenveld en met name jongeren hebben opgeroepen tot ambitieuzere maatregelen om de klimaatverandering te bestrijden en rekening te houden met de grotere kwetsbaarheid van jonge generaties en vrouwen voor negatieve klimaateffecten. Het is daarom belangrijk om gendergelijkheid, de empowerment van alle vrouwen en meisjes, en de intergenerationele billijkheid in dit verband te eerbiedigen en te bevorderen. Investerings in groene, digitale en zorg economieën kunnen extra banen voor jongeren creëren. Als gevolg van reeds bestaande genderongelijkheden en stereotypen profiteren vrouwen en mannen echter niet in gelijke mate. Voordelen door gerichte investeringen in digitalisering en de groene economie kunnen groter zijn voor jonge mannen dan voor jonge vrouwen, tenzij er vastberaden maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat vrouwen ten volle deelnemen aan initiatieven voor een rechtvaardige transitie¹⁸. Bovendien zijn de arbeidsomstandigheden in de zorgsector vaak precair en moeten zij worden verbeterd.

¹⁸ Internationale Arbeidsorganisatie (2022) "Global Employment Trends for Youth 2022: Europe and Central Asia".

27. Het feit dat de respons op de COVID-19-pandemie de digitale transitie heeft versneld, vormt zowel een kans als een uitdaging voor gendergelijkheid. In de toekomst zal de vraag naar technologische professionals, zoals computeringenieurs en ICT-specialisten, toenemen¹⁹. In ICT-onderwijs en ICT-beroepen blijft echter een duidelijke gendersegregatie zichtbaar, die moet worden aangepakt. Deze digitale kloof kan verder worden verdiept door gender-vooroordelen waarmee sommige instrumenten en processen op het gebied van artificiële intelligentie vaak geen rekening houden. Aangezien het herstel na de pandemie moet plaatsvinden in overeenstemming met de groene en de digitale transitie, zullen STEM-competenties²⁰ een steeds belangrijkere rol spelen in de toekomstige economie. Het stimuleren van de belangstelling van meisjes voor STEM-vakken, het aanpakken van genderstereotypen en het doorbreken van het glazen plafond zijn van cruciaal belang om de gelijke inclusie van vrouwen op de arbeidsmarkt van de toekomst te bevorderen. Bovendien zijn gerichte maatregelen, ontwikkelingsprogramma's en loopbaanbegeleiding zonder genderstereotypen nodig om meisjes en jonge vrouwen aan te trekken en te behouden in STEM-gerelateerde loopbanen en om jongens en mannen aan te moedigen tot de zorgsector of de onderwijs-, gezondheids- of welzijnssector toe te treden. Om genderstereotypen te bestrijden en vrouwen, met name jonge vrouwen, toegang tot de arbeidsmarkt te bieden, moet ook de nadruk worden gelegd op samenwerking met mannen bij onder meer de rol van mannen als verzorger en de preventie van gendergerelateerd geweld.
28. Vrouwen en meisjes vormen geen homogene groep. De vormen van intersectionele discriminatie zijn divers en afhankelijk van tal van factoren zoals ras, huidskleur, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, onderwijs, sociaal-economische status, godsdienst of overtuiging, politieke of andere opvattingen, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid; al deze factoren bepalen de kansen en bijzondere uitdagingen van deze groepen. Bijgevolg moet er rekening worden gehouden met intersectionele discriminatie, aangezien ze verschillende groepen jongeren op verschillende wijze treft.

¹⁹ Informatie- en communicatietechnologie.

²⁰ Science, technology, engineering and mathematics (wetenschap, technologie, engineering en wiskunde).

29. Dit pakket conclusies bouwt voort op eerdere werkzaamheden en op politieke intentieverklaringen die het Europees Parlement, de Raad, de Commissie en de betrokken actoren op dit gebied hebben afgelegd, met inbegrip van de in de bijlage vermelde documenten.

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

VERZOEKT DE LIDSTATEN overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden, rekening houdend met nationale omstandigheden en met inachtneming van de rol en de autonomie van de sociale partners, om:

30. Ervoor te zorgen dat gendergelijkheid en gelijke kansen voor iedereen grondig worden overwogen en bevorderd tijdens de uitvoering van de herstel- en veerkrachtplannen.
31. Regeringsacties te ontwikkelen om nationale crisisbeheersingsmaatregelen te creëren die alomvattend, participatief en gendersensitief zijn en waarbij zowel vrouwen als mannen betrokken zijn, met inbegrip van vertegenwoordigers van vrouwenrechtenorganisaties, jongerenorganisaties en kwetsbare groepen.
32. Gender- en jongerenmainstreaming te bevorderen bij het ondersteunen van mensen, met name vrouwen en meisjes, die uit Oekraïne of andere delen van de wereld zijn ontheemd, en bij het nemen van maatregelen om de stabiliteit in hun leven te herstellen en hun volledige integratie in de arbeidsmarkt en de samenleving te waarborgen, met name door:
- a. hen te beschermen tegen uitbuiting, mensenhandel, seksueel misbruik en gendergerelateerd geweld en intimidatie, en door slachtoffers van geweld te ondersteunen;
 - b. het waarborgen van eerlijke toegang tot en eerlijke behandeling op het gebied van werkgelegenheid, beroepsonderwijs en -opleiding en volwasseneneducatie en toegang tot ECEC en schoolonderwijs voor kinderen;
 - c. flexibel te reageren op de toegenomen vraag naar ECEC-faciliteiten; en
 - d. hun internationaal erkende mensenrechten te beschermen.

33. Ten volle gebruik te maken van EU-fondsen, zoals het Fonds voor asiel en migratie, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, Erasmus+ en het Europees Solidariteitskorps, om de integratie van migranten te bevorderen, overeenkomstig de behoeften die op nationaal en regionaal niveau zijn vastgesteld, en bijzondere aandacht te besteden aan de behoeften van vrouwen en meisjes.
34. De participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, met name door de betrokkenheid van mannen bij zorg en de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van ECEC-diensten voor kinderen en van zorgdiensten voor ouderen en personen met een handicap te vergroten, door de combinatie van zorg en werk te verbeteren en door een gelijke verdeling van onbetaalde zorgtaken tussen vrouwen en mannen aan te moedigen.
35. Een beter begrip en besef te bevorderen van de noodzaak van een gelijke verdeling tussen vrouwen en mannen van onbetaalde zorgtaken en huishoudelijk werk als voorwaarde voor gendergelijkheid, en een kader te ontwikkelen en tot stand te brengen ter bevordering van de gelijke verdeling van betaald werk en onbetaalde zorgtaken tussen vrouwen en mannen, met inbegrip van maatregelen om werk, gezin en privéleven te combineren.
36. Zowel horizontale als verticale gendersegregatie op de arbeidsmarkt en in onderwijs en onderzoek te bestrijden, met name in de context van de groene en de digitale transitie.
37. Door te gaan met de uitvoering van doeltreffende maatregelen om horizontale segregatie in onderwijs, opleiding en beroepen op alle niveaus aan te pakken. Met name de gelijke toegang van vrouwen en meisjes tot ICT actief te bevorderen en in dit verband alle vormen van de genderkloof aan te pakken, onder meer door de digitale vaardigheden van vrouwen en meisjes te verbeteren en vrouwen die een loopbaan in de ICT nastreven, te ondersteunen teneinde hen aan te moedigen in de ICT-sector te blijven.

38. Maatregelen te bevorderen om het toegenomen risico op gendergerelateerd geweld, met inbegrip van intiem partnergeweld, en huiselijk geweld aan te pakken en te voorkomen.
39. Gender- en jongerenmainstreaming te bevorderen in het ontwerp, de uitvoering en de evaluatie van maatregelen om de economische crisis aan te pakken, in alle sectoren en op basis van bestaande gegevens. De samenwerking te versterken met het maatschappelijk middenveld, de sociale partners en vrouwenrechtenorganisaties, alsook met jongerenorganisaties en de academische wereld, bij het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van deze maatregelen.
40. Steun, met inbegrip van financiële steun, te verlenen aan maatschappelijke organisaties die gendergelijkheid bevorderen, met name vrouwenrechtenorganisaties, aangezien zij zwaar getroffen zijn door de wereldwijde economische crisis en de diensten die zij verlenen als gevolg van de crisis in toenemende mate nodig zijn.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE EN DE LIDSTATEN overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden, rekening houdend met de nationale omstandigheden van de lidstaten en met inachtneming van de rol en de autonomie van de sociale partners, om:

41. De solidariteit tussen de generaties te bevorderen en ervoor te zorgen dat de uitvoering van het herstelbeleid na de pandemie zowel leeftijdsresponsief als genderresponsief is. Er met name op toe te zien dat bij de uitvoering van dit beleid ten volle rekening wordt gehouden met de specifieke behoeften van de meest kwetsbare groepen.
42. Ervoor te zorgen dat de humanitaire hulp aan Oekraïne genderresponsief is en tegemoetkomt aan de behoeften van vrouwen, mannen, meisjes en jongens in kwetsbare situaties, alsook van alle verschillende groepen die dreigen gemarginaliseerd te worden, onder wie etnische minderheden zoals de Romagemeenschap, LGBTI-personen, ouderen, personen met een handicap en religieuze minderheden.

43. Onderwijs, opleiding en werkgelegenheid voor jongeren, met name vrouwen, te promoten op het gebied van innovatieve groene en digitale technologieën.
44. Een zinvolle dialoog met de jonge generatie te bevorderen en zich te beijveren voor de genderevenwichtige en actieve deelname van jongeren aan beleidsvorming en besluitvorming op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau en op alle betreffende beleidsterreinen van de Unie. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan het vergroten van de gelijke en volwaardige deelname van meisjes en vrouwen aan beleidsvorming en besluitvorming.
45. Gender- en jongerenmainstreaming in al het onderzoek, alle besluiten en alle beleidsmaatregelen in verband met de digitale en de groene transitie te bevorderen.
46. Naar leeftijd en geslacht uitgesplitste gegevens te verzamelen en te verspreiden, met name gegevens over energiearmoede, en gendermainstreaming in alle beleidsmaatregelen met betrekking tot energiearmoede voor te staan.

VERZOEKT DE EUROPESE COMMISSIE:

47. Bij de evaluatie van de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit bijzondere aandacht te besteden aan de wijze waarop rekening is gehouden met de doelstellingen van gendergelijkheid en gelijke kansen voor iedereen, alsook met de integratie van deze doelstellingen in de nationale herstel- en veerkrachtplannen en de uitvoering daarvan.

Referenties

1. EU interinstitutioneel

Europese pijler van sociale rechten

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/social-summit-european-pillar-social-rights-booklet_nl.pdf

2. EU-wetgeving

Richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming (*PB L 180 van 19.7.2000, blz. 22*)

Richtlijn 2000/78/EG van de Raad van 27 november 2000 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep (*PB L 303 van 2.12.2000, blz. 16*)

Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen (*PB L 212 van 7.8.2001, blz. 12*)

Richtlijn 2004/113/EG van de Raad van 13 december 2004 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen bij de toegang tot en het aanbod van goederen en diensten (*PB L 373 van 21.12.2004, blz. 37*)

Richtlijn 2006/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2006 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke kansen en gelijke behandeling van mannen en vrouwen in arbeid en beroep (herschikking) (*PB L 204 van 26.7.2006, blz. 23*).

Richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad (*PB L 188 van 12.7.2019, blz. 79*)

Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (*PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17*)

3. Raad

Resolutie van de Raad van de Europese Unie en van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen over een kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken: De EU-strategie voor jongeren 2019-2027 (*PB C 456 van 18.12.2018, blz. 1*)

Aanbeveling van de Raad van 30 oktober 2020 inzake Een brug naar banen – Versterking van de jongerengarantie en tot vervanging van de Aanbeveling van de Raad van 22 april 2013 tot invoering van een jongerengarantie (*PB C 372 van 4.11.2020, blz. 1*)

Aanbeveling van de Raad van 10 maart 2014 inzake een kwaliteitskader voor stages (*PB C 88 van 27.3.1024, blz. 1*)

Aanbeveling van de Raad tot instelling van een Europese kindergarantie (*PB L 223 van 14.6.2021, blz. 14*)

Aanbeveling van de Raad inzake het garanderen van een rechtvaardige transitie naar klimaatneutraliteit (*PB C 243 van 27.6.2022, blz. 35*)

Alle conclusies van de Raad over gendergelijkheid en andere relevante onderwerpen, waaronder meer bepaald de hieronder genoemde:

- Conclusies van de Raad over de ontwikkeling naar meer inclusieve arbeidsmarkten (doc. 7017/15);
- Conclusies van de Raad over de vaardigheden van vrouwen en mannen op de arbeidsmarkt van de EU verbeteren (doc. 6889/17);
- Conclusies van de Raad over aangescherpte maatregelen om horizontale gender-segregatie in het onderwijs en op de arbeidsmarkt tegen te gaan (doc. 15468/17);
- Conclusies van de Raad over het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen: kernbeleid en kernmaatregelen (doc. 10349/19);
- Conclusies van de Raad over de economie van het welzijn (doc. 13432/19);
- Conclusies van de Raad over gendergelijke economieën in de EU: volgende stappen. De balans van 25 jaar uitvoering van het Actieprogramma van Peking (doc. 14938/19);
- Conclusies van de Raad over het dichten van de loonkloof tussen mannen en vrouwen: waardering en verdeling van betaalde en onbetaalde zorg (doc. 13584/20);
- Conclusies van de Raad over telewerken (doc. 9747/21);
- Conclusies van de Raad over de sociaal-economische gevolgen van COVID-19 voor gendergelijkheid (doc. 8884/21);
- Conclusies van de Raad over de gevolgen van artificiële intelligentie voor gendergelijkheid op de arbeidsmarkt (doc. 14750/21)

4. Europese Raad

De Verklaring van Porto, ondertekend door de staatshoofden en regeringsleiders op 8 mei 2021

<https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

5. Voorzitterschapstrio

De verklaring van het voorzitterschapstrio over gendergelijkheid, ondertekend door Frankrijk, Tsjechië en Zweden (januari 2022)

6. Europese Commissie

EU-strategie voor de bestrijding van mensenhandel (doc. 8090/21)

De Europese zorgstrategie (COM(2022) 440 final)

Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad: Evaluatieverslag over de uitvoering van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (COM (2022) 383 final) Actieplan voor integratie en inclusie 2021-2027 (COM (2020) 758 final)

Verslag 2022 over gendergelijkheid in de EU (doc. 7006/1/22 REV 1)

Een Unie van gelijkheid: strategie voor gendergelijkheid 2020-2025 Doc. 6678/20.

(Referentie van de Commissie: COM(2020) 152 final)

Het actieplan voor de Europese pijler van sociale rechten (doc. 6649/21 + ADD 1 + ADD 2).

"Energy Poverty in the EU"

https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/energy-consumer-rights/energy-poverty_en

Women in the Digital Age, 2018

[Women in the digital age – Bureau voor publicaties van de EU \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/11111111-1111-1111-1111-111111111111)

7. Europees Parlement

Resolutie van het Europees Parlement van 7 april 2022 over de EU-bescherming van kinderen en jongeren die vanwege de oorlog in Oekraïne op de vlucht zijn (2022/2618(RSP))

Resolutie van het Europees Parlement van 17 februari 2022 over de empowerment van Europese jongeren: werkgelegenheid en sociaal herstel na de pandemie (2021/2952(RSP))

Resolutie van het Europees Parlement van 21 januari 2021 over toegang tot fatsoenlijke en betaalbare huisvesting voor iedereen (2019/2187(INI))

"Gender Perspective on Access to Energy in the EU": studie voor de EP-commissie FEMM

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU\(2017\)596816_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596816/IPOL_STU(2017)596816_EN.pdf)

"Women, Gender Equality and the Energy Transition in the EU": studie die op verzoek van de EP-commissie FEMM is opgesteld

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608867/IPOL_STU\(2019\)608867_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/608867/IPOL_STU(2019)608867_EN.pdf)

8. EIGE

"Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic" (26 mei 2021)

<https://eige.europa.eu/publications/gender-equality-and-socio-economic-impact-covid-19-pandemic>

"Gender and energy"

<https://eige.europa.eu/publications/gender-and-energy>

"Young women and men in the aftermath of the COVID-19 pandemic A policy brief".
(4 oktober 2022)

<https://eige.europa.eu/publications/young-women-and-men-aftermath-covid-19-pandemic>

"Poverty, gender and lone parents in the EU"

<https://eige.europa.eu/publications/poverty-gender-and-lone-parents-eu>

9. Europees Economisch en Sociaal Comité

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) over gendergelijkheid
(SOC/731-EESC-2022)

"Telewerken en gendergelijkheid – hoe te voorkomen dat telewerken de verdeling van onbetaalde zorg- en huishoudelijke taken tussen vrouwen en mannen nog onevenwichtiger maakt, en hoe van telewerken de motor achter de bevordering van gendergelijkheid te maken"
(SOC/662-EESC-2020)

"Hybride conferentie over betaalbare en fatsoenlijke huisvesting in de EU, 6 januari 2022"

https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/en_conclusions_affordable_and_decent_housing_in_the_eu.pdf

10. Eurofound

Eurofound (2021), "Impact of COVID-19 on young people in the EU", Publicatiebureau van de Europese Unie, Luxemburg

11. Eurostat

"One in five people in the EU at risk of poverty or social exclusion"

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20211015-1>

"Material and social deprivation rate by age and sex"

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdsd07&lang=en

"Rents up by 17%, house prices by 45% since 2010"

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220708-1>

"Living conditions in Europe - poverty and social exclusion"

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion#Key_findings

12. Wereldbank

"Global Growth to Slow through 2023, Adding to Risk of 'Hard Landing' in Developing Economies" (Press Release No. 2022/038/EFI)

13. **Verenigde Naties**

Operational Data Portal / Ukraine Refugee Situation

<https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>

UNHCR/Ukraine: "Internally Displaced Persons (IDP)"

<https://www.unhcr.org/ua/en/internally-displaced-persons>

UNHCR/Ukraine "Emergency"

<https://www.unrefugees.org/emergencies/ukraine/>

14. **Internationale Arbeidsorganisatie**

"Global Employment Trends for Youth 2022: Europe and Central Asia"

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/briefingnote/wcms_853326.pdf
